

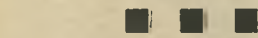
דיעבד ראווה

בשנותיה הראשונות של המדינה הירבה היועץ-המישפטי לממשלה להשתמש ב- סעיף זה. אולם לנוכח הביקורת הקטלנית שניתכה על סעיף זה בחוק מצד שופטים ומישפטים, לא השתמש בו עוד מאז שנת 1954. במשך 21 שנה נדמה היה כי הוא שבק חיים. עד שנשלף כעת מחדש - נגד יהושע פרץ.

במשך 21 שנים אלה אירעו במדינת ישראל מעשים חמורים לא פחות מזה ש- עשה יהושע פרץ, כאשר סגר את שערי נמל-אשדוד. היו הפגנות, התפרעויות, שביתות פראיות וסיכסוכי-עבודה אחרים שגרמו למדינה נזקים בעשרות מיליוני לירות.

אבל הממשלה לא הפעילה סעיף זה בחוק. לא נגד מייסי "אליעזר", לא נגד המורים, לא נגד מפלגת גוש-אומנים. רק כדי לחסל את יהושע פרץ הוקם החוק לתחייה.

בהפעולה חוק שלא היה בש"י מושך משך 21 שנים, ושאינו עומד כיום בשום מיבחן של היגיון מישפטי, הפכה ממשלת-ישראל את מישפטי ש"י יהושע פרץ למישפטי ראווה.

פרט פיקאנטי: באנגליה, שהורשה את הסעיף הדראקוני הזה לממשלת המנדט, ממנה ירשה אותו ממשלת-ישראל, פג תוקפו של החוק באופן מעשי. אחרי ביקורת חריפה על החוק במשך שנים, מצד מישפטים, סופרים ואנשי-רוח ב- בריטניה, קבע זק"ה-שופטים הבריטי, גוד-ארד, במישפט הידוע כמישפט ניו-לונד, תק-דים חשוב. הוא קבע כי אין לראות מעשה כעבירה של חוק ציבורי, אלא-אם-כן הוא יציר קשר שנעשה כדי לעבור את העבי-רה, או שהמעשה נחתם בגושפנקה של בית-מישפט שהוא מהווה עבירה.

מאז, כימעט שאין מעמידים בבריטניה אנשים לדין על-פי סעיף זה, שאין בו כל הגדרה של עבירה מהותית כלשהי.

אבל התיקון שהתקבל בבריטניה, לא הוכנס לספר-החוקים הישראלי. הסיבה: התיקון נעשה אחרי הקמת מדינת-ישראל, אחרי שהיא ניתקה את עצמה מהשילטון והמישפט הבריטיים. כתוצאה מכך הופ-סקה זיקתו של סעיף זה בחוק לעקרונות המישפט הבריטיים.

בישראל נשאר החוק כלשונו, ע"כ כל המשמעויות הדראקוניות והטוטאליטאריות שלו.

מבלי להיכנס לתיסבוכת מישפטית, די לצטט מה שאמרו על חוק זה שלושה שופטים של בית-המישפט-העליון בי-ש-ראל, כדי להבין את חומרתו. בפסק-דין של בית-המישפט העליון, שניתן בשנת 1954 באישור של הברית אש"ד (קודמתה של אג"ד), אשר הפסיקה את התחבורה הצי-בורית למשך חמש שעות, ניתן למצוא את ההגדרות הבאות:

● **"תכונתו של סעיף זה שהוא דין בעבירה בתיימוגדרת ובתנאי תחומה. הרשות השופטת, בניגוד לרשות המחוקקת, חוסמתה (כי חוק זה) להגדיר בעבירות וזאת" שיש בהן בני-אדם על מעשים, אשר המחוקק גופו לא ראה לנכון להגדירם בעבירות, וזאת הזמיר עליהם מראש. נמצא, לכאורה, שבני אדם נעשים על מעשים שהוגדרו בעבירות אחרי עשייתם... נחג זה עשוי**

מאחורי תבור אלי תבור

להשתלט על יחסי-העבודה במשק, הם ש- גרמו לצעד חסר-תקדים זה. עובדה היא, שדצורף מישפטי ש"י יהושע פרץ נגדו היועץ-המישפטי לממשלה מספר-החוקים, סעיף דראקוני המהווה עיבון ל- כל מדינה דמוקרטית.

בכתב-האישום של יהושע פרץ היו מיס-פר סעיפי-אשמה. חלקם היו סעיפים טכ-ניים, לפי פקודת הנמלים. נוסף להם הועלו נגדו שני סעיפים מספקדת החוק הפלילי.

אחד מאלה היה סעיף מיספר 189 א, הון במה שמכונה "מיפגעים לרבים". סעיף זה אומר: "כל העושה מעשה שאינו מותר על-פי החוק או שאינו ממלא חובה המוט-לת עליו על-פי החוק, וגורם ללידי כך נזק, סכנה או טירדה לרבים, או הגורם אי-נוחות לציבור בשימוש בנכותותיו ה-

בחברה דמוקרטית מודרנית תפס המחוקק את מקומו של ה-ריבון. המחוקק הוא נציגו הנבחר של העם. וכשם שבחירתו מותנית כרצון העם, כך גם החוקים שהוא מחוקק צריכים להיות ביטוי של רצון העם, ונתונים לשינוי כאשר רצונו של העם משתנה.

המישפט אינו עוד ערך עליון מקודש. זהו, בסך-הכל אמצעי, שתכליתו להגן על האינטרסים של החברה. אבל כאשר ה-שילטון מנצל את המערכת-המישפטית כדי להגן על האינטרסים שלו - ואלה עומדים בסתירה לאינטרסים של החברה או הפרט - זוהי לא רק זכות, אלא חובה להילחם נגדם.

זהו בדיוק הדבר שעשתה ממשלת-ישראל בפרשת מישפטו של יהושע פרץ. היא-היא

יהושע פרץ (עם ידידיו) על ספסל-הנאשמים

שפגעה בעיקרון של אי-תלות המערכת-המישפטית, בכך שניצלת אותה כדי להגן על האינטרסים שלה.

ביוסטרית שהתחוללה סביב גורדינו של יהושע פרץ, נשתכח לחלוטין ההיבט ה-מישפטי של הפרשה. אמצעי-התיקשורת, שגורו את דינו של יהושע פרץ עוד קודם שהחל מישפטו, התעלמו ממנו. המישפט נים החרישו. האדם היחיד שהתלבט בקשר להשלכותיו המוסריות של ההיבט המיש-פטי, היה דווקא השופט אברהם ששון, ש-נתן ביטוי להתלבטותו בפסק-דינו. אלא שלחלק זה בפסק-הדין לא היו כל הדים.

דווקא לצד זה של הפרשה היו תה החשיבות הגדולה ביותר, שי-כן הוא הוכיח שממשלת-ישראל החליטה לערוך ליהושע פרץ מישפ-פטי-ראווה, לפי מיטב המסורת של המדינות הטוטאליטאריות, למען יראו ויראו.

א ברור מה הביא את הממשלה ליד-החלטה כזו. קרוב לוודאי שחוסר-הא-נים שלה להתגבר על סיכסוכי-העבודה ו-

רה קדושה חדשה נולדה השבוע בישראל.

היא החלה מתרועעצת ברחובות, פרצה אל הבתים, חדרה אל מקלטי-הטלוויזיה, גלי-הרדיו ועמודי-העיתונים, ליחכה כל חלי-קה טובה ואיש לא העז לגעת בה לרעה. להיפך, כמו ברהמינים אדוקים החלו מנהיגי המדינה, אמצעי-התיקשורת ועסקני המיסלוגות לסגוד לה, ולפנות לה דרך. חזית אדירה של ליכוד לאומי חסר-תקדים התי-יצבה להגנתה. נוכח ההתלהבות המיס-טית שתקפו רבים מעצם איזכור שמה, נדמה היה שעוד מעט יקימו פסל של זהב נדמותה ברחבת-הכנסת. ולא עגל של זהב. פרה קדושה של זהב.

שמה של הפרה היה: מערכת המישפט.

שופט-השלום של העיר אשדוד, אברהם ששון, גור שני חודשי מאסר-בפועל ל-מנהיג פועלי נמל-אשדוד, יהושע פרץ. תגובתם הנסערת והצעקנית של פועלי-הנמל ואזרחי אשדוד האחרים, לשמע פסק-הדין הבלתי-יצפוי, וזעזעה את המדינה. הם השביתו את הנמל, יצאו לרחובות, חסמו את הצמתים, אילצו בעלי-הנויות לנעול את עיסקיהם, נוספו באגרופיהם והשמיעו אי-רים אלימים.

היתה זו התנהגות ספונטאנית של אנשים, שחשיבה-צדק הטבעי שלהם נפגעה. פסק-הדין נתן פורץ-קו להתפרצות-זעם שנבעה מעבר לנושא המישפט עצמו. היא ביטוי אחת תחושות תיכסוכי, הפלזיה וי-קיפוח עמוקות.

אבל התגובה על ההתפרצות היתה מדהי-מה עוד יותר מאשר ההתפרצות עצמה. מן הלכסיקון נשלפו הביטויים החריפים ביותר, כדי לנגות את מה שכונה "השתוללות חסרת-רסן, המהווה שיא חדש בביוזין ה-חוק והמישפט בישראל". שרה-מישפטים, חיים צדוק, הסך דוברם של כל המוועזעים, בהצהירו: "יש להגן על אי-תלותה של ה-מערכת המישפטית, ולמנוע כל ניסיון ל-פגוע בה".

חיים צדוק לא המציא את ה-נוסחה הזאת. אי-תלותה של ה-מערכת המישפטית הוא עקרון יסודי בכל חברה דמוקרטית. אבל מוזר היה לשמוע את הדברים מי-פי אדם, האחראי לכך שעקרון זה נעשה במיקרהו של יהושע פרץ פלסטר.

היה צורך להגן על המערכת המישפטית. אבל לא מפני יהושע פרץ ותומכיו. צריך היה להגן עליה מפני הממשלה. היא ש-הפרה את הכלל היסודי של אי-תלות בתי-המישפט. היא שביתתה את החוק והמישפט בישראל. לא יהושע פרץ.

תפיסה שהתגלתה חשבוה בישרי-אל, אל, כאילו מערכת המישפט עומדת מעל לכל עירעור וביקורת, היא שריד מאור-כן של העבר, שהתערער במהירות באורות. רק קנאים דתיים, המחזיקים ב-מערכת-חוקים שונה ממערכת-המישפט ה-חילונית, מאמינים כי המישפט הוא פרי ה-תבונה והרצון האלוהיים.

מקורה של העמדה, הרואה גם במישפט החילוני נורמה אוטונומית שאינה כפופה לכל ביקורת - מוסרית או הגיונית - הוא בתיאוריות הפוליטיות שניסו לבסס את ה-מישפטים האבסולוטיים אשר בהם היה ה-ריבון יוצרו של המישפט. המישפט היה ביטוי לרצונו המחולש של הריבון, ש-נתניו קיבלו על עצמם להיות כפופים לשילטונו ללא כל תנאי. המישפט היה צו של השליט כלפי הנשלטים.